

mortale souffle's, myerethische arhythmie, statu thymico-lymphaticus, Koëfficiënt in tegenstelling met Koëffect en Kosymptoom, deze en andere stokpaardjes zijn gaarne geziene oude bekenden. HERING beheerscht zijn onderwerp op uitnemende wijze; er valt buitengewoon veel te leeren uit dit studieboek. Gaarne zou ik het echter zien gebruikt *naast* het handboek van KREHL; beide behandelen weliswaar hetzelfde onderwerp, doch van verschillende gezichtspunten uit. Van klinisch en pathologisch-anatomisch standpunt vullen deze beide boeken elkaar volkomen aan; zij geven de oude (daarom nog niet verouderde) naast de allerjongste inzichten weer.

Bijzonder belangwekkend lijken mij de hoofdstukken over nomotope en heterotope prikkelvorming, over prikkelgeleiding, over de funktiestoornissen van de bloedvaten, alsmede over het „Erlöschen” der hartswerking. Er zijn echter zóóvele belangrijke en lezenswaardige hoofdstukken, dat een nadere bespreking in korté trekken tot de onmogelijkheden behoort. Den belangstellenden lezer zij dit boekwerk warm aanbevolen, men neme er eenige rustige uren voor, om het een of andere hoofdstuk met aandacht door te lezen; men zal zijn moeite ruimschoots beloond vinden door de „geistige Anregung”, die van het oorspronkelijke boekwerk uitgaat. Illustraties, afbeeldingen en beschrijvingen van dierproeven zijn — terwille van de beknoptheid — achterwege gelaten; HERING hoopt deze schade in een volgende uitgave eventueel in te halen.

P. H. ENTHOVEN.

INGEZONDEN.

ZIEKTE VAN PICK OF VAN HUTINEL?

Bij de voordracht van HANNEMA in het Klinisch Genootschap te Rotterdam over levercirrhose of polyserositis (vergadering 18 November 1921) werd gesproken over de pericarditische pseudo-levercirrhose van PICK en men zou alweer meenen, dat het PICK uit Praag was, die het eerst dit ziektebeeld beschreef. Bij het lezen van het betreffende hoofdstuk in het bekende leerboek van PEL, zou men allicht eveneens tot eenzelfde gevolgtrekking komen. In 1896 beschreef PICK zijn pseudo-cirrhose (*Zeitschrift für klin. Med.*, 1896, Bnd. 29), doch reeds drie jaren vroeger was dit ziektebeeld bekend door de publicaties van HUTINEL onder den naam van „symphyse du péricarde avec cirrhose du foie”, of, daar meestal tuberculose de oorzaak is, kortweg onder den naam van „cirrhose cardio-tuberculeuse” (*Revue mensuelle des Maladies de l'Enfance*, December 1893). Het verdient dus aanbeveling in het vervolg den naam van HUTINEL, al of niet samen met dien van PICK, aan dit ziektebeeld vast te koppelen.

Haarlem, 20 December 1921.

W. NAESSENS.